

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobce: **E. S.**
státní příslušnost: X
zastoupen advokátem JUDr. Denisem Mitrovičem
Mírové náměstí 274, 517 21 Týniště nad Orlicí

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra, Odbor azylové a migrační politiky**
Nad Štolou 936/3, P. O. BOX 21, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 11. 2023, č. j. OAM-1123/ZA-ZA11-ZA17-2023,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 11. 2023, č. j. OAM-1123/ZA-ZA11-ZA17-2023, *se ruší* a věc *se vrací* žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalobci *se nepřiznává* náhrada nákladů řízení.
- III. Žalovaný *nemá právo* na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Podstata věci

1. Jde o to, zda žalovaný správně vyhodnotil výpověď žalobce, který žádá o mezinárodní ochranu, jako celkově nevěrohodnou. A zda v takovém případě (ne)musel dále jeho žádost věcně posuzovat.

II. Rozhodnutí žalovaného a související skutkové okolnosti

2. Žalobce požádal dne 14. 8. 2023 o mezinárodní ochranu. Za důvod své žádosti označil, že v roce 2001 konvertoval ke křesťanství. Ve většinově islámské zemi, kterou je Uzbekistán, se mu špatně žije. Předtím byl „vlažným“ muslimem. Akt konverze proběhl ponořením do řeky. Nedostal žádné křestní jméno.
3. Žalovaný vyhodnotil výpověď žalobce ohledně jeho náboženských potíží jako celkově nevěrohodnou. Poukázal na to, že žalobce víru praktikuje velmi omezeně a nemá znalost ani elementárních základů křesťanské věrouky. Jeho náboženské aktivity jsou minimální. Kostely navštěvuje pouze sporadicky (naposled v červnu 2022). Na položené otázky odpovídal povrchně a kuse. Pokud se jej správní orgán dotázal na podrobnosti, své odpovědi nespecifikoval. Nedoložil nic, co by jeho příběh podporovalo. Jeho výpověď je navíc v rozporu s informacemi o zemi původu. Uzbekistán je sekulární zemí, ve které zřeknutí se islámu není trestným činem a nemá pro jednotlivce žádný negativní dopad. K případným problémům dochází pouze ve vztahu k radikálním islámským fundamentalistům podezřelým z terorismu. Žalovaný vycházel z Informace OAMP o bezpečnostní situaci v Uzbekistánu, tří informací českého Ministerstva zahraničních věcí a Výroční zprávy Komise USA pro svobody vyznání ve světě o Uzbekistánu.
4. Z výpovědi žadatele je zřejmé, že do Česka přicestoval pracovat. Následně zneužil české vízum a páchal trestnou činnost v sousedním Rakousku. Výpověď žalobce podle žalovaného není souvislá ani hodnověrná. Nevynaložil potřebné úsilí, aby ji odůvodnil. O mezinárodní ochranu požádal více jak rok poté, co přicestoval. Tvrzení týkající se náboženských problémů jsou celkově nevěrohodná. Žalobce své náboženství téměř nepraktikuje. Nedokázal si vzpomenout na adresu kostela v Buchaře, který měl ve vlasti navštěvovat. Jeho křesťanské rodině se v Uzbekistánu daří dobře. Žalobce není členem žádné organizace. Na dotaz, kolik je evangelíí, odpověděl „co jsou to evangelia?“.
5. S ohledem na celkovou nevěrohodnost výpovědi se žalovaný věcně nezabýval důvody, pro které žalobce žádá o mezinárodní ochranu. Neexistuje ani žádný objektivní důvod udělení některé z forem mezinárodní ochrany. V Uzbekistánu neprobíhá žádný ozbrojený konflikt. Žalobce také nesplňuje podmínky pro udělení národního humanitárního azylu nebo mezinárodní ochrany za účelem sloučení rodiny.

III. Žaloba a vyjádření žalovaného

6. Žalobce namítá, že žalovaný pochybil, pokud jeho výpověď označil za celkově nevěrohodnou a nezabýval se důvody pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Při pohovoru žalobce uvedl vše, co mohl. Své problémy žalovanému detailně popsal. Nelze mu vyčítat, že o azyl žádá až v momentu, kdy mu reálně hrozí, že bude muset vycestovat. Žalovaný si nemůže dovolit zpochybňovat víru žalobce, resp. věrohodnost jeho tvrzení na základě mylného stigma, že každý křesťan musí chodit do kostela a znát evangelia. Víru v Boha nelze zaměňovat s institucionalizací v církvi.
7. Žalobce měl kvůli své víře v Uzbekistánu reálné problémy. Jednalo se o bezdůvodné slovní i fyzické útoky ze strany vyznavačů islámu. Žádného zastání ze strany státních autorit se mu nedostalo. Dostupné zprávy neziskových informací hodnotí situaci v Uzbekistánu jinak než zprávy českého MZV, ze kterých vycházel žalovaný. V případě návratu žalobci hrozí újma na zdraví nebo smrt.

8. V doplnění žaloby žalobce namítl, že se mu v řízení nedostalo řádného poučení. Žalovaný mu nevysvětlil podstatu jednotlivých úkonů v azylovém řízení a jejich význam pro rozhodnutí ve věci. Nepoučil jej, že jeho výpověď bude jediným důkazním prostředkem k prokázání jeho nároku a že zprávy ve spisu budou jediným zdrojem informací pro posouzení stavu v zemi jeho původu. Pohovor pak žalovaný vedl takovým způsobem, aby žalobce nachytl na jeho vlastních tvrzeních.
9. Při zjišťování skutkového stavu žalovaný zajišťoval toliko důkazy svědčící v neprospěch žalobce. Vykládal je subjektivně, nikoliv v jejich vzájemné souvislosti. Zprávy, které žalovaný shromáždil, jsou navíc zčásti zastaralé a zčásti irelevantní pro žalobcův případ. Skutkové závěry žalovaného, že Uzbekistán je standardní demokracií, ve které křesťanská menšina nečelí žádným problémům, neodpovídají realitě. Žalovaný hodnotí důkazy tendenčně, aby žádosti žalobce nevyhověl. Žalovaný bez hlubší analýzy uzavírá, že žalobci nemůže hrozit pronásledování v zemi původu. Minulé pronásledování přitom není nezbytnou podmínkou pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Žalovaný se měl zabývat tím, zda žalobci nehrozí pronásledování v budoucnu.
10. Zároveň nelze předpokládat, že by žalobce našel účinnou vnitřní ochranu. Důkazní břemeno v tomto ohledu nese žalovaný. Jeho povinností v první řadě je si i k posouzení této otázky obstarat dostatečně přesné a aktuální informace o zemi původu a ty řádně vyhodnotit. To žalovaný neudělal.
11. **Žalovaný** nesouhlasí, že by řádně nezjistil skutkový stav. Vzhledem k tomu, že výpověď žalobce vyhodnotil jako celkově nevěrohodnou, již nepřistoupil k posouzení důvodů pro udělení mezinárodní ochrany ve smyslu § 12 a 14a zákona o azylu. Ve svém rozhodnutí žalovaný podrobně uvedl důvody, pro které považuje výpověď žalobce za nevěrohodnou. Jeho výpověď byla povrchní a zmatečná. Neprokázal ani základní znalost křesťanské víry. I judikatura připouští, aby za účelem posouzení věrohodnosti žalovaný pokládal otázky ověřující základní znalosti věrouky (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 8. 2004, č. j. 4 Azs 152/2004-36).
12. Žalobce měl možnost v řízení předložit podklady, které podle něj lépe reflektují situaci v zemi původu, pokud nesouhlasil s obsahem zpráv obstaraných žalovaným. K podkladům pro vydání rozhodnutí se žalobce nevyjádřil.
13. To, že žalobce požádal o mezinárodní ochranu až po více než roce od svého příletu do Česka, považuje žalovaný za relevantní poznatek. I podle judikatury se jedná přinejmenším o nepřímý důkaz toho, že situaci ve své domovské zemi, pokud jde o důvody, pro něž lze azyl udělit, ve skutečnosti nepociťoval natolik palčivě (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 1. 2005, č. j. 3 Azs 119/2004-50).

IV. Hodnocení věci soudem

14. Dne 24. 7. 2024 se u soudu konalo jednání. Obě strany odkázaly na svá dosavadní podání. Soud neprováděl žádné důkazy. Zamítnul důkazní návrhy žalobce pro nadbytečnost, protože pro posouzení věci postačoval obsah správního spisu. Navržená zpráva o situaci náboženských menšin v Uzbekistánu z roku 2020 (<https://cabar.asia/en/uzbekistan-towards-religious-freedom>) navíc nebyla aktuální.
15. Žaloba je *důvodná*.
16. Jádrem této věci je otázka věrohodnosti tvrzení žalobce o tom, že konvertoval ke křesťanství, kvůli kterému měl následně ve vlasti problémy.

a. Obecná východiska pro posuzování věrohodnosti náboženské konverze

17. Posouzení věrohodnosti vyličeného azylového příběhu žadatele je součástí zjišťování skutkového stavu. Musí tedy logicky předcházet právnímu posouzení žádosti, které pak obnáší hledání odpovědi na otázky, zda žadateli hrozí pronásledování nebo vážná újma. A pokud mu hrozí, tak zda se jim případně může vyhnout za pomoci dostupné vnitřní ochrany nebo vnitřního přesídlení.
18. Přistoupit k právnímu posouzení přitom žalovaný může až poté, co shledá azylový příběh, resp. alespoň jeho část věrohodným. *Jen s věrohodným azylovým příběhem totiž lze dále pracovat.* Nemá smysl ho právně posuzovat, pokud mu nelze věřit. Proto pokud žalovaný konstatuje celkovou nevěrohodnost žadatele a zároveň neexistuje žádný objektivní důvod pro udělení mezinárodní ochrany (např. válečný konflikt na celém území státu), nemá povinnost dále jeho žádost věcně posuzovat.
19. Pro věrohodnost azylového příběhu je stěžejní čl. 4 odst. 5 kvalifikační směrnice, na který odkazuje i žalovaný. Zní následovně: „Uplatňují-li členské státy zásadu, podle které je povinností žadatele, aby žádost o mezinárodní ochranu zdůvodnil [což u nás stanoví § 10 odst. 2 písm. l) zákona o azylu – pozn. soudu], a nejsou-li jednotlivá prohlášení žadatele doložena písemnými nebo jinými doklady, nevyžadují tato prohlášení důkazy při splnění těchto podmínek:
 - a) žadatel vynaložil skutečné úsilí, aby svou žádost odůvodnil;
 - b) žadatel předložil všechny náležitosti, které měl k dispozici, a podal uspokojivé vysvětlení ohledně jiných chybějících náležitostí;
 - c) prohlášení žadatele byla shledána souvislými a hodnověrnými a nejsou v rozporu s dostupnými zvláštními i obecnými informacemi o případu žadatele;
 - d) žadatel požádal o mezinárodní ochranu v nejkratším možné době, ledaže může prokázat dobrý důvod, proč tak neučinil, a dále
 - e) byla zjištěna celková hodnověrnost žadatele.“
20. Žalobce opírá svou žádost o tvrzení o náboženském pronásledování z důvodu jeho konverze ke křesťanství. Hlediska, která je nutné zohlednit, při posuzování pronásledování z náboženských důvodů uvádí čl. 10 odst. 1 písm. b) kvalifikační směrnice, podle kterého: „Při posuzování důvodů pronásledování přihlíží členský stát k těmto hlediskům: pojem náboženství zahrnuje zejména zastávání teistických, neteistických a ateistických přesvědčení, účast nebo neúčast na formálních náboženských obřadech konaných soukromě nebo veřejně, sám nebo společně s jinými, jiné náboženské akty nebo vyjádření názorů anebo formu osobního nebo společenského chování založeného na jakémkoli náboženském přesvědčení nebo přikázaného jakýmkoli náboženským přesvědčením.“
21. Rovněž Nejvyšší správní soud se v minulosti zabýval otázkou, jak je možné ověřit věrohodnost tvrzení žadatele, že je vyznavačem křesťanství a pro svoji víru čelil pronásledování. Ačkoli míra znalosti křesťanské věrouky může být v případě jednotlivých žadatelů odlišná, neznalost Bible jako základního pramene křesťanství a významných křesťanských svátků vzbuzuje důvodné pochybnosti o věrohodnosti tvrzení, že žadatel je křesťanem.
22. Otázky ověřující základní znalosti proto nejsou při nedostatku jiných důkazních prostředků nemístným prostředkem (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 8. 2004,

č. j. 4 Azs 152/2004-36). *Pokud žadatel tvrdí, že je pro svoji víru pronásledován, musí věrohodně vyložit, v čem jeho víra spočívá, jak se projevuje navenek a s kým dalším i jakým způsobem ji praktikoval* (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 7. 2005, č. j. 2 Azs 128/2005-50). S ohledem na obtížnost hodnocení, zda je žadatel věřícím, musí přitom správní orgán „věc hodnotit v celkovém kontextu, kupř. zvážit i tvrzení žadatele o mezinárodní ochranu o hloubce jeho víry, délce doby, po kterou danou víru vyznává, zapojení se do náboženského života příslušné komunity, vzít v úvahu jeho celkový prezentovaný duchovní vývoj apod. V tomto smyslu není vyloučeno ani provádění vhodných výslechů svědků a zjišťování rozsahu povědomí žadatele o příslušném náboženství, jakkoli je třeba k hodnocení výsledků takového zjišťování vždy přistupovat s nejvyšší možnou opatrností.“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 5. 2014, č. j. 5 Azs 2/2013-26).

23. Jelikož příslušnost k náboženství je otázkou vnitřního přesvědčení, lze ji určit pouze na základě výpovědi žadatele a hodnocením vnějších projevů jeho jednání, které mohou být vodítkem k odhalení tohoto vnitřního přesvědčení. V souladu s čl. 10 odst. 1 písm. b) kvalifikační směrnice tak nelze učinit závěry ohledně konverze ke křesťanství jen na základě znalostních testů, které ověřují encyklopedické znalosti, jež je ale možné lehce nabýt i bez náboženského vyznání. Předmětem hodnocení konverze ke křesťanství musí být *úplnost vnitřního přesvědčení k vyznávání určitého náboženství a s ním spojená identita i způsob života* (srovnej například *Summary Conclusions on Religion-Based Refugee Claims* [online]. Baltimore Expert Roundtable. Office of the United Nations High Commissioner for Refugees, 2003 [cit. 2015-06-17]. Dostupné: <https://bit.ly/3YaoT0I>).

24. Pro úplné posouzení konverze ke křesťanství by se tak měl správní orgán zaměřit zejména na:

- (i) posouzení života žadatele před konverzí,
- (ii) samotnou konverzi,
- (iii) zhodnocení konverze žadatelem,
- (iv) žadatelovu znalost nového náboženství, a
- (v) náboženskou aktivitu žadatele.

Tato kritéria plynou konkrétně z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 6. 2015, č. j. 4 Azs 71/2015-54 („rozsudek čtvrtého senátu“).

b. Použití obecných východisek na případ žalobce

25. Žalobce u pohovoru uvedl, že je evangelíkem, protestantem, ale v žádné konkrétní církvi není. Evangelíkem se stal v roce 2001. Poznal tehdy „jednoho faráře z Jižní Koreje“, který jej k tomu přivedl. Vzal jej „k jakémusi jezeru“ a tam jej namočil do vody. Žádné náboženské jméno ale nedostal. K dotazu na rozdíl mezi katolictvím a protestantstvím žalobce uvedl, že mu jej vysvětlili až v rakouském vězení. Jediným rozdílem podle něj je, že u evangelíků začíná bohoslužba písničkou a farář dává chleba namočený ve víně jen jednou za měsíc, zatímco u katolíků každou neděli.

26. Následně žalobce dostal dotazy na několik informací z Bible: na dotaz, kolik knih má nový zákon, odpověděl, že deset. Ohledně počtu evangelií uvedl, že neví, co to jsou evangelia. Za osobu, která dala ukřižovat Ježíše, označil Caesara. Jméno osoby, která Ježíše pokřtila, neznal.

27. Žalobce dále uvedl, že Bibli četl dvakrát. Poprvé v roce 2001 a teď znovu. Na otázku, zda dochází do kostela, odpověděl, že v něm byl „tuším v červnu 2022“. V roce 2023 v kostele nebyl, protože v rakouském vězení katolický kostel nebyl. Ohledně praktikování víry v Uzbekistánu řekl, že když měl čas, zajel si v neděli do kostela. Adresu kostela, do kterého chodil, ale neznal. K vykonávaným náboženským praktikám vypověděl, že se ráno a večer modlí. Před konverzí byl muslimem. Dodal, že pouze „vlažným“. Moc informací o islámu nemá. Na otázku, jak na konverzi reagovala jeho rodina, odpověděl, že se jim to nelíbilo.
28. K problémům, kterým měl žalobce ve vlasti čelit v souvislosti se svou náboženskou vírou, uvedl, že pracoval na stomatologické klinice a když se její ředitel dozvěděl, že je křesťanem, poradil mu, aby sám dal výpověď, protože jej tam do budoucna nebude chtít zaměstnávat. Kromě toho zmínil, že pokud si na cestu do kostela chtěl vzít taxíka, nemohl mu říct, kam ve skutečnosti jede, jinak by ho tam taxikář odmítl odvézt.
29. Podle žalovaného žalobce nevynaložil potřebné úsilí, aby svoji žádost odůvodnil. Jeho výpověď není souvislá ani hodnověrná a nekoresponduje s informacemi o zemi původu. Žalobci žalovaný vytkl, že o mezinárodní ochranu žádá po více než roce od svého příjezdu do Česka. Následně žalovaný uvádí: „Zvážením dále judikatury, která dopadá na náboženskou konverzi (kupříkladu rozsudek NSS ze dne 25. 6. 2015, č. j. 4 Azs 71/2015-54), je možné označit jeho výpověď směřující k náboženským potížím ve vlasti za celkově nevěrohodnou.“
30. Závěr žalovaného o celkové nevěrohodnosti výpovědi žalobce soud považuje za nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů. Z kontextu napadeného rozhodnutí totiž není vůbec jasné, *zda žalovaný považuje za nevěrohodnou již samotnou konverzi žalobce ke křesťanství. Anebo „pouze“ tvrzení ohledně problémů, kterým měl ve vlasti čelit, případně kterých se obává.* Pro tento závěr zároveň chybí dostatečná skutková opora ve správním spisu.
31. Rozsudek čtvrtého senátu, na který žalovaný odkazuje, se podrobně zabývá aspekty, na něž by se měl žalovaný zaměřit při posuzování věrohodnosti tvrzení žadatele o konverzi. *Žalovaný však výslovně neuvádí, že by žalobci nevěřil, že je křesťanem.* K takovému závěru ostatně žalovaný od žalobce ani nezjišťoval dostatek informací, aby mohl řádně posoudit věrohodnost tvrzení žalobce o tom, že v roce 2001 konvertoval ke křesťanství. Většina otázek, které žalobce dostal, se týkala znalosti křesťanské věrouky. Je sice pravdou, že neznalost Bible jako základního pramene křesťanství může vzbuzovat důvodné pochybnosti o věrohodnosti tvrzení, že žadatel je křesťanem. Sama o sobě však pro závěr o nevěrohodnosti nestačí.
32. Žalobce navíc dostal dotazy na poměrně specifické informace, které podle soudu běžný křesťan nemusí znát. K ověřování znalosti nového náboženství by měly sloužit obecnější dotazy. Jejich příklady lze nalézt v rozsudku čtvrtého senátu (bod 38), podle něž je vhodné se ptát: Co ví žadatel o křesťanství? Jaký je rozdíl mezi křesťanstvím a islámem? Co je pro něj v křesťanství důležité? Zná nějaké modlitby? Kdo je Ježíš? Jaký s ním má žadatel vztah? Jak se jmenuje posvátná kniha křesťanů? Vlastní žadatel Bibli? V jakém jazyce a skrz jaká média přijímá žadatel nové informace a nábožensky se vzdělává? Kde v Bibli je možné číst o Ježíši? Jaké svátky uznávají křesťané? Zná žadatel uspořádání církve, ke které konvertoval? Zná žadatel jména některých duchovních církve?
33. Žalovaný se během pohovoru dotkl i dalších aspektů konverze, které je podle judikatury třeba posoudit, ovšem pouze velmi okrajově. K vyznání žalobce před konverzí směřovala jedna otázka. K samotné konverzi pak žalobce na základě položených dotazů uvedl pouze

to, že jej k tomu dovedl jihokorejský kněz a proběhla tak, že žalobce ponořili do jezera. *Žalovaný se však již na žádné další podrobnosti nezeptal.* Vůbec nezjišťoval motiv žalobce ke konverzi, co ho zaujalo na novém náboženství, co pro něj tato víra znamená nebo jak ovlivňuje jeho život. *Ke zhodnocení konverze směřovala pouze otázka, jak na ni reagovala jeho rodina.* Žalobce odpověděl, že se jim to nelíbilo. Žalovaný však po něm nechtěl, aby k tomu sdělil jakékoliv další podrobnosti. Ani se nepokoušel zjistit, jak konverze ovlivnila žalobcův život. Náboženských aktivit žalobce se týkaly prakticky dvě otázky – zda žalobce chodí do kostela a jaké vykonává náboženské praktiky. Žalobce uváděl, že se ráno a večer modlí. Žalovaný však opět na tuto stručnou odpověď nijak nenavázal a nesnažil se například ověřit, jaké modlitby žalobce zná nebo jakým způsobem tyto modlitby probíhají.

34. Je sice pravdou, že odpovědi žalobce byly stručné a obecné. Z pokládaných otázek však není zřejmá žádná snaha žalovaného přimět žalobce, aby své odpovědi doplnil nebo upřesnil. *Rozsudek čtvrtého senátu přitom poskytuje poměrně podrobný návod, jak může správní orgán přistupovat k ověřování věrohodnosti tvrzení žadatele ohledně náboženské konverze.* Soud nerozumí tomu, proč se žalovaný tohoto návodu alespoň rámcově nedržel. Místo toho vedl pohovor ohledně samotné konverze žalobce velmi povrchně.
35. Provedený pohovor tedy neposkytuje dostatečný skutkový základ pro závěr, že by výpověď žalobce ohledně samotné konverze byla nevěrohodná. Podle soudu v tuto chvíli nelze vyloučit, že žalobce skutečně je křesťanem. *Z odpovědí žalobce na položené otázky pouze plyne, že jeho vztah k nově získané víře není příliš hluboký a že náboženské přesvědčení nepředstavuje významnou součást žalobcova života.* Předtím než opustil svou vlast, měl být dle svých slov křesťanem více než dvacet let (od roku 2001). Kostel pravidelně nenavštěvoval, veřejně nevykonával žádné jiné náboženské aktivity. Ani se aktivně nezapojoval do náboženského života. Modlí se pouze doma.
36. Z toho lze dovodit, že žalobce navenek svou víru projevoval zanedbatelným způsobem. To ale neznamená, že by jeho výpověď byla celkově nevěrohodná. Posouzení způsobu a intenzity projevu náboženského vyznání navenek samozřejmě má svůj význam. *Nikoli ale ve vztahu k posouzení věrohodnosti samotné konverze. Důležitou roli naopak hraje až při věcném hodnocení žádosti, tj. ve vztahu k tomu, zda žadateli z tohoto důvodu může hrozit pronásledování.* K tomuto posouzení však již žalovaný nepřistoupil.
37. Soud obecně oceňuje snahu žalovaného srozumitelně strukturovat odůvodnění svého rozhodnutí a vynechat zbytečně zdlouhavé pasáže, které v minulosti jeho rozhodnutí typicky obsahovala. To je určitě cesta správným směrem. Pokud by náležitě provedl zkoumání věrohodnosti a nevěrohodnost výpovědi žalobce pečlivě odůvodnil, pak by vše bylo v pořádku a nebylo by již třeba zkoumat cokoliv dalšího.
38. V tomto případě se ale žalovanému bohužel nepovedlo rozhodnutí přezkoumatelně odůvodnit. Posouzení věrohodnosti výpovědi žalobce totiž bylo nedostatečné. Ve velké míře k tomu přispěl nevhodně vedený pohovor. Sice se snažil ověřit znalosti žalobce ohledně křesťanské věrouky. Pro celkové hodnocení věrohodnosti žalobcovy konverze však nezískal dostatek relevantních informací. Skutkový stav, tak jak jej žalovaný zjistil, nestačí k tomu, aby žalovaný mohl konstatovat celkovou nevěrohodnost výpovědi žalobce.
39. Jak již soud konstatoval výše, žalovaný může rozhodnout o neudělení mezinárodní ochrany bez věcného posouzení žádosti, má-li za to, že výpověď žadatele je celkově nevěrohodná. Aby však žalovaný mohl tuto „zkratku“ využít, je nezbytné, aby provedl pohovor takovým způsobem, který mu umožní důkladně posoudit všechny relevantní aspekty náboženské

konverze a problémů, které měla v zemi původu u žadatele vyvolat. Pokud žadatel tvrdí, že měl (resp. mu hrozí) ve vlasti problémy související s jeho náboženským vyznáním a žalovaný prokáže, že toto vyznání žadatel ve skutečnosti nemá, může posuzování žádosti ukončit a konstatovat celkovou nevěrohodnost žadatele. V opačném případě, tj. pokud se žalovanému nepovede bez významnějších pochybností prokázat, že výpověď žadatele ohledně zastávání určitého náboženského přesvědčení a souvisejících problémů neodpovídá realitě, se žalovaný nevyhne tomu, aby se těmito problémy věcně zabýval a posoudil, zda žadatel unesl své břemeno tvrzení a zda mu v případě návratu do vlasti hrozí pronásledování nebo vážná újma.

40. Soud samozřejmě nepřehlédl, že žalobce při pohovoru neuvedl žádnou skutečnost, která by na první pohled nasvědčovala tomu, že v souvislosti s jeho náboženským přesvědčením může v zemi původ čelit jakýmkoliv azylově relevantním problémům. Jedinou negativní zkušeností, kterou žalobce v souvislosti se svou vírou ve vlasti za více než dvacet let údajně měl, bylo to, že jej nepřímě donutili dát výpověď v zaměstnání. Žádné jiné potíže žalobce nezmínil. Věrohodností tohoto tvrzení se ale žalovaný výslovně nezabýval. Ani během pohovoru nezjišťoval žádné další podrobnosti. V odůvodnění svého rozhodnutí pak žalovaný konstatoval rozpornost výpovědi žadatele s informacemi o zemi původu, protože z nich plyne, že pokud dochází k nějakým nábožensky motivovaným problémům, děje se tak pouze u radikálních islámských fundamentalistů podezřelých z terorismu. Tato úvaha žalovaného je však příliš zkratkovitá a ve vztahu k posouzení věrohodnosti nerelevantní.
41. Hodnocení vnější konzistence azylového příběhu, tj. shody mezi tvrzeními žadatele a tím, co plyne (mimo jiné) z informací o zemi původu, je jedním z indikátorů věrohodnosti. To, že islámští fundamentalisté čelí v Uzbekistánu problémům ze strany státních orgánů, ovšem bez dalšího nevyklučuje, že je tvrzení žalobce o problémech v zaměstnání (tj. v soukromé sféře) nevěrohodné. Obzvláště, pokud se žalovaný při pohovoru této otázce blíže nevěnoval. Otázka, zda žalobcem tvrzené problémy představují možné pronásledování, je věc jiná. V tuto chvíli je však hledání odpovědi na ni předčasné.
42. Žalovaný v napadeném rozhodnutí uvádí, že žalobce nevynaložil potřebné úsilí, aby svou žádost odůvodnil. Jeho výpověď není souvislá ani hodnověrná. Nekoresponduje s informacemi o zemi původu. Žalobce poté podal žádost s významným časovým odstupem od svého vstupu na území Česka. Všechny tyto aspekty mají relevanci z pohledu čl. 4 odst. 5 kvalifikační směrnice. Soud však se žalovaným při hodnocení jejich naplnění nesouhlasí.
43. Nelze tvrdit, že by žalobce nevynaložil potřebné úsilí, aby svou žádost odůvodnil. Žalobce odpověděl na všechny podložené otázky správního orgánu. Svou žádost neměl jak víc odůvodnit. Neexistuje ani žádný listinný nebo jiný důkaz, který by žalobce objektivně mohl žalovanému předložit na podporu svých tvrzení. To, že jeho odpovědi byly poměrně obecné a stručné, je také důsledkem způsobu, jakým žalovaný vedl pohovor. Nemí jasně, v čem konkrétně by výpověď žalobce neměla být souvislá.
44. Jediným aspektem, se kterým lze souhlasit, je prodlení s podáním žádosti o mezinárodní ochranu. Tato skutečnost však sama o sobě pro závěr o nevěrohodnosti celé výpovědi nestačí. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 18. 6. 2019, č. j. 8 Azs 27/2019-52, uvedl: „Čas podání žádosti by tedy stěžovateli neměl být sám o sobě k tíži a správní orgán žádost nemůže a priori posuzovat jako účelovou ‚k legalizaci pobytu‘. Zvláště k ní nesmí přistupovat jinak než k žádostem, které nepovažuje za ‚účelové‘.“ Žalovaný sice správně

vychází z toho, že čas podání žádosti má význam při posuzování věrohodnosti žadatele. Pokud zde ale nejsou žádné další skutečnosti, které by závěr žalovaného o celkové nevěrohodnosti podporovaly, to, že žadatel nepodal žádost při první možné příležitosti, mu nelze klást k tíži.

45. Odůvodnění napadeného rozhodnutí budí dojem, že žalovaný s ohledem na nedostatečnou náboženskou aktivitu žalobce v Uzbekistánu nepovažuje za věrohodnou jeho obavu z návratu do vlasti. Posouzení věrohodnosti se ovšem z povahy věci může týkat pouze událostí, které žadatel v zemi původu prožil. *Pokud jde naopak o opodstatněnost jeho obavy z budoucího pronásledování, to již není otázkou věrohodnosti ale důvodnosti samotné žádosti, ke kterému se ale žalovaný zatím nedostal.*
46. Žalovaný tak nyní má prakticky dvě možnosti. Buď znovu provede pohovor s žalobcem, který však bude mnohem podrobnější a zaměří se na všechny judikaturou vyžadovány aspekty náboženské konverze a následně provede nově komplexní posouzení věrohodnosti žalobce. Anebo bude vycházet z jeho dosavadních tvrzení, jejichž věrohodnost se mu zatím zpochybnit nepodařilo a posoudí jeho žádost po věcné stránce.
47. Pro nadbytečnost se soud dalšími žalobními námitkami nezabýval.

V. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

48. Soud zrušil rozhodnutí žalovaného z důvodu jeho nepřezkoumatelnosti pro nedostatek důvodů a ve vztahu k závěru o celkové nevěrohodnosti azylového příběhu žalobce a pro nedostatečnou oporu tohoto závěru ve správním spisu. Vrátil proto věc žalovanému k dalšímu řízení. V něm žalovaného váže závazný právní názor soudu.
49. Pokud jde o náklady řízení, žalobci jako úspěšnému účastníkovi řízení vzniklo právo na jejich náhradu. Žádné však nevyčísлил, proto mu je soud nepřiznal. Žalovanému jako neúspěšnému účastníkovi řízení právo na náhradu nákladů řízení nevzniklo.
50. O odměně ustanoveného zástupce soud rozhodne samostatným usnesením.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu. *Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti tomuto rozsudku odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele.* V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, pokud má stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno 24. července 2024

Martin Kopa, v. r.
samosoudce